

הבולאי

בטאון התאחדות אגודות הבולאים בישראל

גליונות בולי ישראל נפלטים מהמכונה

המחיר 250 פרוטה

מס' 30
אוג./ספטמ. 1956

פילמונד

ג. ויסלברג

רח' אלנבי 76 (בנין ק.ל.מ.) תל-אביב

בולי-דואר

החלפה
קנייה
מכירה

ישראל - חוץ-לארץ

שנה טובה ומאושרת
לכל לקוחותי

שנה טובה ומבורכת
לכל ציבור האספנים

מאחלים

התאחדות אגודות הבולאים בישראל
"הבולאי העברי"

למר אלכסנדר מוזס ורעיתו

ברכת מזל טוב לבבית

לרגל נשואי בנם

עודד עם בח"ל

ירוו רוב אושר ונחת מהזוג הצעיר!

"הבולאי העברי"

ש. שמואלביץ

ד"ר י. פרוידנברגר

שנה טובה
לכל רקוחותינו

המכירה הפומבית

ה-38

מתקיים בסתיו

1956

הקטלוג יישלח
חנם לדורשין

• אירופה קלאסית

• קדומים נדירים

• תולדות הדואר

• ישראלים יקרי-מציאות

• מנתלתי-העם, יודאיקה

• מגדאט

א. קארו את ש. פ'נקלמן

ת.ד. 4174, רח' אלנבי 76 תל-אביב

שנה טובה ומבורכת לכל לקוחותינו

בולים בע"מ

רח' ביאליק 6, ת.ד. 4307, תל-אביב

הננו שמחים להודיע ללקוחותינו,

כי מר ב. גיזנפלד הצטרף לשותפותנו.

הרחבת העסק תאפשר לנו לשפר את השרות
והננו תקווה, כי גם להבא יוסיפו הלקוחות
לכבדנו באמונם.

המכירה הפומבית ה-13

תתקיים בראשית אוקטובר ש"ז.

הננו מקבלים בקביעות חומר מעניין למכירות הבאות.

התערוכה בישראל אושרה כה אחד

בה שלא ממין הטענה. ההתאחדות חזרה ופנתה אל ד"ר בורג בענין זה ופירטה את נימוקיה נגד מכירת מעטפות בחו"ל לפני המועד בחותמת או באותו יום עצמו.

תשובה סתומה למדי נתקבלה מהרשות המוסמכת בענין משלוח מעטפות יום-ראשון לחו"ל ע"י אספנים. תשובתו של מר אשכנזי מעוררת את השאלה אם, אמנם, אין משלוח מכ"תבים לחו"ל, ככל העולה על רוחו, מזכותו האלמנטרית של כל אזרח. מתקבל כאילו הרושם, כי אספן הרוצה לשלוח מכתבים ביום ההופעה של בולים חייב להצטייד ברשיון-יצוא על פי "תקנות ההגנה", הטיפול בענין זה נמשך ויש לקוות, כי ההתאחדות לא תיאלץ לפנות לדרגים גבוהים יותר, כי הפיכת ענין פרינציפיוני לשאלה של פרסטיז' — וודאי שלא תביא שום תועלת.

סקנדינביה.

הועד הפועל של ההתאחדות, שהתכנס מיד עם קבלת ההחלטה החיובית של פי"פ, החליט לאשר את שני המפעלים ולגשת מיד לביצוע המשימה. יש לקוות כי מצד מוסדות הממשלה אמנם ייעשה הכל כדי לסייע להצלחתה הארגונית והכספית של התערוכה.

הקונגרס החליט בין היתר, שלא לקבל לפדריציה את ארגון בולאי גרמניה ה"מזרחית".

דו"ח מלא על הקונגרס והתערוכה יפורסם בגיליון הבא של עתוננו.

בישיבותיו האחרונות טיפל הועד הפועל של ההתאחדות במספר בעיות שוטפות. בתוכן ענייני מעטפות היום-הראשון.

בנוגע למשלוח מעטפות אלה למ"כירה בחו"ל ע"י השרות הבולאי, נתקבלה במזכירות ההתאחדות תשרי

פ"ח אחד — בהמנעותו של נציג מצרים בלבד — קיבל הקונגרס השנתי של הפדרציה הבינלאומית לבולאות, במושביו בהלסינקי, את הצעת נציג ישראל, ד"ר משה אופיר, לקיים את הקונגרס הבא ואת התערוכה הבינלאומית בחסות פי"פ בשנה הבאה בארצנו. לפי אותה החלטה יתקיימו שני המאורעות בחודש ספטמבר 1957, ולא בספטמבר, כפי שהוצע תחילה. הדחיה ב"חודשים מספר תתן לבולאי ישראל שהות נוספת לארגן את הקונגרס והתערוכה כרצונו.

קרוב לוודאי שהתערוכה תתקיים ב"תל-אביב, והקונגרס — בירושלים.

החלטת קונגרס פי"פ מפתיעה ומשמחת פי כמה וכמה לאור העובדה, כי קדם לה מאבק קשה, שבו השקיע ד"ר אופיר מאמצים-שיכונע נמרצים וקדחתניים כדי להתגבר על הנימוקים נגד קיום התערוכה והקונגרס בישראל, מטעמים ידועים, כגון בטחון, ריחוק וכו'. המתירה העיקרית שלנו היתה גרמניה המערבית, שביקשה לקיים את שני המאורעות בדיסלדורף, מקום מרכזי, שאמנם נתקבל על דעת הנציגים מאירופה, שהם הרוב בקונגרס פי"פ.

ולא זו בלבד שד"ר אופיר הצליח בענין קיום הקונגרס והתערוכה בישראל, כי אם לגבי הביקורים וההשתתפות. בשיחותיו בהלסינקי השיג הבטחות השתתפות ב"גוריי" מ"בולאים גדולים בארצות שונות — בחלקן כבר נתמנו קומיסרים לתערוכה — אלא גם הבטחות לגבי הבאת מוצגים יקרי-ערך מחו"ל וגם הובטח לה, כי בולאים או נציגים רשמיים של הנהלת הדואר יבואו בין היתר מפולין, מזרח גרמניה, יוגוסלביה, ארה"ב, צ'כוסלובקיה, טורקיה, הונגריה, בריטניה, הולנד, ספרד, פורטוגל, צרפת, בלגיה וארצות

חידון בולאי

1. ראל בהוצאה בולאית?
10. באיזה בול דואר הונצח התאריך ההיסטורי של הקמת מדינת ישראל (15.5.48)?
- אילו הוצאות בולאיות של דואר ישראל מזכירים לך את המשפטים הבאים:
11. אנחנו חץ וקשת.
12. אדמדמות וחניניות.
13. לולא היו לה כנפים — היתה...נביא.
14. למטבע שתי פנים.
15. היום אני חמור אבל עוד מעט אהיה...דוקטור.
16. חוקי שמור האנרגיה והמסה — חד הם.
- יש להמציא את התשובות למערכת עתוננו בטימון "תשובה לחידון", עד 1 באוקטובר 1956. לחמשת הפותרים נכון את כל השאלות — תשובותיהם תוגעה הראשונות — תינתן חתימה לשנה אחת על עתוננו, חזית.

1. ספר-הספרים — התנ"ך — הורפיץ על גבי בול ישראלי. מצא עוד שני בולים זרים המראים ספרי תנ"ך.
2. מצא לפחות שני בולים ישראליים ראויים בהחלט להיכנס לאוסף "רפואה בבולים".
3. אותו יהודי נראה בבול רוסי וברזילאי, מי הוא?
4. כמה כפרים אתה יכול למנות בבולי ישראל?
5. כמה בולים ישראליים מראים עצמים (דברים) שאינם נמצאים כיום בגבול ישראל?
6. כמה בולים ישראליים מראים את העיר יפו?
7. בבול דואר רשמי של איון מדינה בעולם תוכל למצוא אותיות עבריות מרובעות?
8. איזה בול דואר קדם לבול ה"שבתים 40 פ"ר" (10.1.56) בהציגו את "גור אריה יהודה"?
9. איון "מלכה" הנצח דואר יש-

צלילים מימי קדם — על בולים

מאת אלפרד ספק, ציריך.
.....

בעל צורה משוכללת מאוד. בשביל בנו פאן (בולי איטליה, 1936) המציא הרמס את ה"סירינגס", החליל שכבש את העור לם ככלינגינה של ילדים ושל עמי הטבע, ביחוד ביבשת האמריקאית. אפילו מוצארט הנצית כלי זה ב"חליל הקסמים".

קצרה היריעה מלתאר כאן את כל האלים שתפסו מקום בחיים המוסיקליים של היוונים. אולם נזכיר עוד את אפולו, ראש המוזות, שקיבל מהרמס את הנבל תמורת העדר ומלימד-הבקר והנעים זמיר רות במשתאות במרומי האולימפוס. במשתאות אלה היו יוצאות במחול שלש הגרציות, שהונצחו ע"י בוטיצ'לי בתמור-נתו המפורסמת, (הנראית על בול אמריקאי משנת 1940), ואילו פלאס-אתינה מינרבה, אלת-המדעים והאמנות המציאה את החצוצרה.

ליוון מייחסים גם את זכות-הראשונים בטיפוח אמנותי של המוסיקה. לכבוד האלים היו עורכים מישחקים, שכללו מלבד תחרויות ספורטיביות, גם תחרות יות של משוררים ומנגנים. כיסוד לכך שימשו, בודאי, ה"אודות" והשירים ה"אפיים" של התקופה הארכאית וביחוד שירי הומרוס (בולי יוון, 1954—55).

מלבד המשחקים הפנ-אתנאיים לכבוד האלה אתינה, היו המשחקים המפורסמים ביותר, האיסתמיים, לכבוד פוסיידון (בולי טוניסיה 1950—51) והדיוניסיים, לכבוד דיוניסוס (בולי יוון 1935—55), שבהם היו שרים "דיתראמבים", ששימ-שו יסוד למשחקי-המוסות ולבסוף — גם לשירה הדרמטית. מפורסמים היו המשחקים לכבוד האל צאוס (בולי יוון, 1935—37, 1954—55), באולימפיה, ה- המשחקים האולימפיים המפורסמים ש- בהם היו שרים "אודות", שלפי המסורת היו מלהיבות את המאזינים במשך שעות. עבור משחקים אלה יסד פריקלס

30 פר' : "הללוהו בנבל וכנור."
(תהלים, ק"ג, ג')
50 פר' : "דוד וכל בית-ישראל
משחקים... ובמנענים ובצלצלים."
(שמואל ב', ו', ח')
150 פר' : "ושמחת לבב כחולד
(ישעיהו, ל', נ"ט)
בחז"ל".

מייחסים בין יתר זכויותיו, את אמצאת הנבל בן שלושת המיתרים לכבוד שלוש העונות שידעו הקדמונים: קיץ, חורף ואביב. כן אמרו עליו, כי גילה את ההרמוניה והתכונות של הצלילים, דבר המוכיח, כי המוסיקה נחקרה כבר אז בצורה עיונית מתוך קשר מהודק עם המתמטיקה והאסטרונומיה.

תרבות המוסיקה המצרית הקדומה עברה ליוון, כנראה, באמצעות אפלטון, ומשם לרומא ואירופה התיכונה, בצירוף השפעות מזרחיות-אסיאתיות חזקות. אצל היוונים העתיקים היתה המוסיקה מקצוע חינוכי חשוב. במיתולוגיה תפס הרמס את מקומו של האל תוס ונחשב, איפוא, לממציא הנבל, אלא שכלי זה צויד ע"י היוונים בשבעה מיתרים והיה

ה מנצח פוויבילוב הוא אבי המליצה "בראשית היה הקצב". ואמנם, המוסיקה עתיקה כמין האנושי עצמו. אולם, מה שידוע לנו על המוסיקה של ימי-קדם הוא צנוע לעומת ידיעותינו על הציור, הפסלות והספרות של הקדמונים. שום צליל אינו חודר אלינו בעד מסך הדורות ואיש אינו יודע כי צד נשמעו נעימותיהן של תרבויות עתיקות.

עם זאת ברור לנו כיום, על סמך מחקרים חדשים, כי למוסיקה היתה בכל הזמנים חשיבות כבירה בחיי עמי תרבות ועמי טבע קדומים.

כיצד אפשר להסביר אחרת, כי מוסיקאים מימי הפרעונים נקברו באדמת-קודש אצל הפירמידות של גיזא, שבה הוטמנו בדרך כלל, רק עצמות מלכים ומקורבים למלכות? בתבליטים וציורי-הקיר ה"רבים המקשטים את מקדש-אמון ליד קרנך (בוליי-מצרים 20—1914) אפשר לראות עד היום מנגנים בנבל, בחליל ובמנענים.

חשובה במיוחד לגבי חקר המוסיקה היא תקופת עמרנה, בה משלה במצרים המלכה גפרתית (1350 לפני הספירה) שהיתה בעלת כשרונות מוסיקליים. תר-גום שמה הוא "חתנות-האמנות". ה"לובר" בפריז מחזיק בפרוטומי שלה, המפאר את בולי מצרים משנת 1937—1953.

גם המיתולוגיה מעידה על חשיבות המוסיקה המצרית הקדומה. האגדה מספרת, כי איסיס, אחותו ורעייתו של אוסיריס, אהבה את המוסיקה מאד והכלי החביב עליה היה ה"סיסטרום" (מנענעי הכהנים). לאל תוס (מצרים 1925) היו

זוכר את התקיעות האדירות שמוטטו את חומות יריחו. בבית המקדש בירוש-
לים טופחה המוסיקה כחלק בלתי-נפרד
מעבודת הקודש, מתוך המוסיקה היהודי-
דית ומזמורי-הפולחן היווני-הרומיים ו-
הביזנטיים התפתחו הליתורגיה הרומית
והמוסיקה הנוצרית של המערב — ש-
עליהן נתעכב בפעם אחרת.
("פיפקו"-קוריר)

קצר ← וקולע

סמת זו העניקה עכשיו לנואולוגים
שבתוכנו לא-פחות מ-10 כלבים שונים.
על כגון דא ייאמר:
"Philately is going to the dogs"...

בלא פחות מ-47,000 פרנקים
צרפתיים מציעים, "צמדות לוק-
סום" של הבולים שהופיעו במו-
נאקו לרגל נשואי הנסיך עם
הנסיכה פטריציה, לשעבר
גריים לבית קלי. לצמדות אלה אין
שום תוקף פוסטאלי והן לא נמכרו
מעולם באשנבי-הדואר של מונאקו. הן
צצות בשוק בכל מיני "ואריאנטים" —
עם גיקוב ובלעדיו, עם חותמות ובלע-
דיהן וכי'. (לפי ידיעה מגנואה, אף נת-
גלתה שם חבורת-זייפנים, שהדפיסה
"בולי חתונה" של מונאקו.

אנחנו מכירים כמה וכמה אבות ביש-
ראל, שמכרו את אוספי-הבולים שלהם
כדי לכסות את הוצאות החתונה של
בנותיהם. דומה, כי ריינייה הוא הנסיך
הראשון המוכר בולים לכיסוי הוצאות
חתונה....

אגב, הבולים הכניסו חצי מיליון ל"ש!

לשמחה של ישראל מהשנה שעברה
מעיד, כי כבר בימי יציאת-מצרים היתה
לעברים תרבות מוסיקלית מפותחת. דוד
ושלמה הצטיינו בפריטה, שירה ומחול,
כפי שמעידים הפסוקים מתוך ספר תה-
לים, המופיעים על שבלי שאר הדרגים
של אותה סידרה.

בספר תהלים כלולים רמזים רבים
על המוסיקה בישראל הקדומה. ומי אינו

סידרת החג הלאומי של שווי-
צריה כוללת, כרגיל, ארכעה
כולי נוף נאים וכול אחד יוצא
דופן. בכול זה נראים ורה, מס-
פריים וכפ-בשול.

זר יבין, לכל היותר, את הצירוף
של ורד ומספריים, שכן רצוי ונוח
לקטוף ורדים במספריים. אבל, מה לכאן
כפ-הבישול? מסתבר, ששלושת הדברים
הגיל מסמלים את עבודת משק-הבית:
בישול, תפירה וגננות. או שמא בא
הורד (שיש בו חוחים!) לסמל את
עקרת-הבית עצמה? אם תימשך הסמ-
ליות הביתית בבולים ההלווטיים, עוד
נזכה לסחבת-רצפה כסמל הנקיון או
לחובט כסמל המרץ הנשי....

שוויצריה, המצטיינת ביפעת
בוליה מרוויחה מדי שנה בשנה
2,5 מיליון "ל"י ממכירת בולי-
זכרון.

אמר פקיד-דואר גבוה בברן: "די
לנו להוציא בול לכבוד כל מאורע שהוא
— ומיד מתחיל הכסף לזרום לקופותינו".
וזו מדינה סולידית שאינה מוציאה,
בממוצע, יותר מעשרה בולים לשנה!...
יפאן היתה, כמדומה, אחת
המדינות הראשונות שהחליטה
לשסות כלב כבולאים המסכנים.
הלכה בעקבותיה הונגאריה, שנתנה
לנו כלבים ביד-רחבה על סידרה גדולה
של בולים משולשים. כמובן, שלסך-
מרינו אסור לפגור. מדינה בולאית מפור-

(בולי יוון 55—1954) תיאטרון מיוחד
בשם "אודיון".

כאחד מראשוני התיאטרונים המוסי-
קליים החשובים ביוון העתיקה יש לר-
אות את פיתאגורס (יוון, 1955), שעסק
בחקר סולמות הטונים והתווים של הר-
שבטים היווניים השונים ובתורת המלר-
דיה והריתמוס. נוסף לתורתו על ההר-
מוניה של הספירות קבע חכם זה הלכות
לגבי דיסוננסים וקונסוננסים. יש להגיה,
כי מלבדו היו מוסיקאים ומשוררים גם
מבין שאר חכמי יוון.

בימי אלכסנדר מוקדון (בולי יוון
55—54—1937), תלמידו של אריסטוטלס,
נוצר העוגב הראשון. בזכות כיבושי
של אלכסנדר באו תרבות יוון ואמנות
יוון לקידמת-אסיה והתלה תקופת הר-
לגונים.

ברם, לעמי חלקי-תבל זה כבר היתה
תרבות מוסיקלית קדומה. לכבוד אס-
האלים קיבלה (בולי כרתים 8—1905)
שהמציאה, לפי האגדה, את חליל, צלצ-
לים ותוף — היו כהניה שרים "גליאמ-
בות", שבקצב שלהן שומעים כאילו את
רעם התופים שהיה מלווה את התהלך-
כות הפרועות. הריקודים שהיו קשורים
בפולחן אלה זו אף חדרו לפולחן הגר-
צרי. עד היום, למשל, נערכות תהלוכות
ריקודים באשטורגאך שבלוקסמבורג. מקור
רן של תהלוכות אלה במאה ה-8, כש-
פתחו בהן לאות תודה על ששככה מגיפה
של "ריקודי וויטוס הקדוש" (לוקסמבורג
1938). קשר מהודק קיים בין פולחן
קיבלה לבין מחולות הקופטים והדרוזי-
שים וביחוד לבין המחולות הדתיים של
עמי אסיה התיכונה והמזרחית. אולם
על כך — בפעם אחרת. היום, נסקור
עוד בקצרה את המוסיקה של בני-ישראל.
"וביום שמחתכם ובמועדיכם ובראשי
חדשכם ותקעתם בחצצרת" — פסוק זה
מתוך ספר "במדבר", המופיע על השבל
של הבול בן 120 פר' מסידרת "מועדים

גם באי הפסחא יש בית-דואר!

שנים רבות אחרי שאותו מיסיונר עזב את האי, לא חדל ראש-השבט לשאול בתמימותו כל איש לבן שהיה מזדמן לארצו, לשלמו של המיסיונר.

עצימי-מדברים...

התרבות העתיקה של בני אי-הפסחא אינה מתבטאת אך ורק באופן המצבות האדירות, אלא גם בעובדה, שהם היו העם היחיד באוקיינוס השקט, שהמציא כתב משלו. במרוצת הזמן נתגלו לוחות-עץ רבים, שעליהם נחתו בשיני דגים אותיות משונות, אך טרם עלה בידי החוקרים לפענח כתב-חרטומים זה, מכיוון שאמנות הכתיבה והקריאה נשכחה מלבו של הדור הנורכחי. יתר על כן: בדורות הקודמים הושמדו רבים מן "העצים המדברים", כפי שכינו אותם הילידים. עוד לפני 80 שנה בערך נהגו ה"לבררים" באי-הפסחא מזכויות מיוחדות. שנה שנה נערכו על-ידי ראש השבט, במעמד כל העדה, בחינות מיוחדות בקריאה וכתיבה, ומענין, שאם אחד התלמידים נכשל בבחינה היו עונשים דוקא את "רונגורונגו", כלומר: את המורה, ולא את התלמיד המפגר.

חוקרת אירופית אחת נסתה לפני כמה שנים, בהרפתקאות שונות, לגלות את מקום המצאו של האחרון מבני האי, שהיה בקי בכתב-הסתרים. אחרי עמל רב מצאה ישיש אחד ושמו טומ-ניקה, ששכב חולה אנוש במחנה המצורעים. השאיפה לפענח את הכתב המסתורי התגברה על החשש מפני התדבקות. היא בקרה אצל הזקן פעמים רבות ולאחר טרחה מרובה מאד הצליחה להציל מפיו כמה פרטים בלתי-ברורים. טומניקה שכח דברים רבים, אך החוקרת הנלהבת לא הרפתחה ממנו אפילו בשעת גסיסתו. אולם

במדרון...

לאחר שנתגלה האי על-ידי אותו רב-חובל הולנדי נשכח שוב במשך יובל שנים. כשגילוהו מחדש עברו על האי מהפכות וקרבות בין ילידי החוף המערבי והמזרחי. התרפים הענקיים שעמדו איתן על תלם — התמוטטו כמעט בלי יוצא מן הכלל. אדמת-האי הפוריה היתה שוממה וחרבה. מקורות-המים אולו. העצים נעלמו. האוכלוסים נתפראו עוד יותר וחדלו להתייחס ביראת-קודש לאילי הבולת. בשעה שספינה אירופית היתה עוגנת ליד האי ביצעו הילידים מעשי-שוד רבים. תייר אחד, שביקר באי ב-1786, מספר כי מצנפתו נגנבה מראשו ומטפחתו מכיסו. אפילו על עוגן-הספינה לא ויתרו הגנבים הנועזים. זכר המגלים ההולנדים הראשונים נשמר בכבוד על-ידי בני האי, ועוד מאה שנה אחרי בואם היו עורכים חגיגות מיוחדות ומציגים הצגות משונות ביום-השנה.

בשנת 1864, כשהופיעו מיסיונרים קתוליים באי, מצאוהו שומם עוד יותר, כי לפניהם הגיעו למקום סוחרים-עבדים שחטפו 5000 נפש מבני האי והשאירו בו רק מאות ספורות. רובה של שארית הפליטה חלתה במגפות. עקב המגע עם ה"תרבות" האירופית. אחד המיסיונרים התחבב כל-כך על ראש השבט, עד שהלך אמצו לבן, ובמשך

מוכנים אנו להקציב פרס למי ששם לב לאותה ידיעה קטנה שנמסרה לפני שנים אחדות על-ידי סופר "רוי-טר" בסנטיאגו בירת צ'ילי:

הסלכה האחרונה של אי-הפסחא, אי בודד במזרח האוקיינוס השקט, מתה בגיל 109. שמה היה איוה לכס אריור.

תרבות נפלאה ונשכחת

ביום ג'ה-הפסחא הנוצרי, בשנת 1722, הופתע האדמירל ההולנדי יעקב רוגבין, בשעת סיורו באוקיינוס השקט, כשנתקל באי קטן בלתי-רשום במפות. הולנדי זה היה האדם הלבן הראשון שגילה את האי וכינה אותו בשם אי-הפסחא.

הפתעתו של רב-חובל הגיעה לשיאה כאשר עלה על החוף בלויית 134 מלחים ולענינו נתגלתה תמונה דמויונית: מעל רכסי ההרים התלולים התנוססו מאות מצבות אדירות: ענקים מאבן או אבנים ענקיות בצורת דמויות אדם, שבעיניהם המסתוריות השקיפו על-פני מרחבי האוקיינוס. רוב המצבות היו בגובה של 20 מטר ומעלה. היינו: גבוהות מבית בן 6 קומות. ילידי המקום הציתו מדורות לרגלי דמויות האלילים הנוראות והשתחוו להן.

הספנים ההולנדים עמדו משתאים ומחרישים. הם לא הבינו כיצד יכלו בני האי, שלא ידעו כלל על קיומם של מכשירי-ברזל, להקים אנדרטות כבירות כאלו. הם קיבלו את הסברת הילידים, כי האלילים לא נבנו על-ידי בני-תמותה רגילים, אלא בידי בני-ענקים שישבו לפניו באי. חידת המצבות העמידה את החוקרים האירופיים בפני בעיות חדשות, שרבות מהן לא נפתרו עד היום.

האגודה התל-אביבית ל ב ו ל א ו ת

מתאבלת על מותו ללא עת

של החבר היקר

יוסף אורנשטיין ז"ל

ומביעה תנחומים

למשפחה השכולה

אלה הוא תמיד אפר וולקאני כבוס אפור כהה, עשוי פסל זה מאבן-חול אדומה, שבשאר הפסלים השתמשו בו רק בשביל הכובעים הצילינדריים הגר-בוהים שעל ראשיהם. כן שונה פסל זה בסגנונו וכפי שטוענים, מייצג הוא מעבר בין הסגנון הרגיל של אי חג-הפסחא לבין פסליהאבן הטרנס-היס-טוריים של דרום אמריקה. נתגלו או נוקו גם כמה פסלים אחרים, ועל חלקו התחתון של אחד מהם (החזה) כי הפסלים מראים כרגיל רק את הי-ראש או את החלק העליון של הגוף) מצאו חרותה רפסודה דומה לספינה בעלת שלושה תרנים, כפי הנראה של דייגי-צבים. אחדים מילידי האי בנו בהדרכת מר היירדאל שתי רפסודות-קנים מטיפוסים שונים, אחת גדולה ואחת קטנה, בסגנון המסורתי שסב-רים כי הוא קדום באי חג-הפסחא והן עמדו יפה במבחן ליד החוף ובלב-ים; ולדברי מר היירדאל דומה הטי-פוס הגדול מאד לרפסודות הקנים הנמצאות עדיין בשימוש באגם טיטי-קאקה בפירו. כן נערך ניסוי להקים את אחד הפסלים שנפלו, באמצעים ושיטות כאלה שעמדו לרשות בני האי בימי קדם.

יש להשתמש בה בכל טקס חגיגי...
סוד...

עד היום לא הצליחו החוקרים לג-לות את סוד הקמתן של המצבות ה-ענקיות באי-הפסחא, שמשקלן למעלה מחמשים טונה כלי-אחת. אבות אבו-תיהם של הילידים העבירו את האלי-לים על הרים וגבעות עד שהצליחו להקים על תלם. לזה דרושה גאונות וכוחות יוצאים מן הכלל. ואין להבין כיצד עשו זאת במכשיריהם הפשוטים. במדרוניו של הרי-הגעש רנו-רר-קו מוטלות עדיין מאות מצבות כאלו, שהקמתן לא הוצאה לפועל. כיום התמוטטה התרבות הגבוהה של תוש-בי-האי הקדמונים. ואין לך הוכחה קולעת יותר להתנוונותו של דור-הילידים הנוכחי מאשר העובדה שהפ-כו לסוחרים חרוצים וטרדנים, המכ-ריחים את התיירים לקנות חיקויים זולים של אמנות הקדמונים ומתאמ-צים לפתותם, כי בידיהם עתיקות יקרים ביותר.

גיבור קוויטיקי באי-הפסחא

מאז נחתו האירופים הראשונים ב-אי, הוא נשאר חידה סתומה לארכי-אולוגים ולחוקרי התרבות. איש אינו ידע מי הקים את פסליהאבן העצומים וגם הכתב המסתורי עומד רק בראשית פיענוחו — אך עם זאת קרוב לודאי, שבעלי הפסלים והלווחות באו מעבר-לים, כי לא יתכן שתרבות כזו פותחה באופן עצמאי על-ידי אוכלוסיה של אי בן 118 קמ"ר המרוחק כ-3,500 ק"מ מחוף צ'ילי.

ב-1 לנובמבר אשתקד נחתה באי חג-הפסחא משלחת של מומחים גור-ווגיים, צרפתיים, אמריקאיים וצ'ילי-ניים בראשות מר תור היירדאל, עורך מסע קוויטיקי, ופתחה בשורת חפירות וניסויים העשויה להימשך כשנה. בי-ניים כבר הודיע מר היירדאל שגילה בחפירות פסל חדש מסוג שונה מן הפסלים הידועים. בעוד שחומר פסלים

למרות המאמצים הרבים לקח טומ-ניקה אתו לקבר את רוב הסודות האופפים את הכתב היחידי והאחרון של תושבי האוקינוס השקט.
הופש לגזול שוורים...

החוקרים מספרים, כי אדמת האי היתה לפני פוריה מאד והילידים לא עסקו בעבודה יותר מיום אחד בשנה. יתר הימים הוקדשו לשמחות וחגיגות שנערכו בזו אחר זו. עד ראשית המאה ה-20 הוחכר האי על-ידי ממ-שלת צ'ילי, בעלת הריבונות, לחברה סינית, שהביאה לשם צאן ובקר למר-עה. הילידים נאלצו לסגת ל,תחום מושב" צר. אולם בשנת 1914 פרצה ,התקוממות" בסיסמה: ,האי בשביל בני האי", כדאי להזכיר את נסיבות המרידה: זקנה אחת בשם אנגטה, שבניה המקום העריצוה כמכשפה, הכ-ריזה, כי נתגלה לה בחלום, שהאי שייך לילידים ונתבטלו כל זכויותיהם של הלבנים.

משלחת מטעם הילידים נפגשה עם המושל הציליני והגישה לו ,הצהרת עצמאות". המעשה הראשון של ה-ילידים העצמאיים היה חטיפת כמה שוורים שהיו שייכים ל,זרים" ועריכת משתה לרגל העצמאות. הלבנים המו-עטים לא יכלו להתנגד לכך. בינתיים הסיתה המכשפה למעשי-הפקרות גו-ספים. במשך כמה שבועות הוסיפו ה-ילידים לחטוף את שורי הלבנים, כי העיקר ב,עצמאות" בשבילם היה — ,החרות הכלכלית"...

אותה חוקרת לבנה, שהזכרנוה ל-עיל, הוסיפה לחיות בין הילידים ולא אונה לה כל רע. אך בסופו של דבר הופיעה לפני האי ספינת מלחמה צ'ילנית וה,מרד" דוכא. אנגטה מתה משבץ-לב, וכשהורידו את גוויתה ל-קבר פיצו הילידים, להפתעת המלחים הלבנים, בקריאות ,הורה!" (הידד). כיוון ששמעו את הקריאה הזאת מאות פעמים מפי המלחים הזרים, חשבו ש-

אלכסנדר גוד – הרב שהקריב את נפשו

מארבעת המקבלים ידע היטב, כי הנותן את החגורה – את חייו הוא נותן... אחד מהניצולים, מהנדס צעיר בשם גריידי קלרק, סיפר לאחר-מכן בביה"ח, שם קיבל טיפול לרגליו הקפואות, על הרגעים האחרונים של ארבעת הגיבורים, כשחילקו את החגורות.

קלרק שהיה אחד מאחרוני הניצולים, מספר:

"עליתי לסיפון בציד מלא – אינני יודע כיצד. עקבתי, כמוקסם, אחרי מע" שיהם של ארבעת אנשי האלהים. ראיתי אחד מהם מלביש את חגורתו שלו לאחר החיילים, והחייל צעק בהיסטריה: "אינני רוצה בה! אינני רוצה!"

אולם הכומר הסתמך על דרגתו כקצין ופקד עליו בחומרה: "לבש את החגורה, טוראי, והסתלק מכאן, מהר!"

לפתע התחלקו שניהם, הסתובבו והתנגשו במעקה הספינה. הכומר הרים את החייל, הטיל אותו אל מעבר למעקה וצעק: "שחה, חייל, שחה והתרחק!" אחר-כך פנה אחורה, הבחין בי, קרב אלי וצעק: "חייל, מה מעשיך כאן? קפץ אל מעבר למעקה! הוא דחף אותי בידו ושנינו התחלקנו. הסיפון כבר היה מוצף מים – ואני קפצתי..."

התרחקתי בשחיה מהירה ככל האפשר ואחרי-כן הסתובבתי והסתכלתי לאחור. הלהבות שבקעו מהאניה האירו את כל הסביבה. ארבעת כהני-הדת עמדו אצל המעקה, שלובי-רוע, ידעתי כי הם מתפללים לשלום החיילים. הם עשו ככל אשר יכלו. אחרי-כך הוקפץ חרטום הספינה גבוה-גבוה – ושוב לא ראיתי את ארבעת הכהנים הגיבורים.

הארכיון היהודי-אמריקאי שליווה "אנטיברסטיטה-ישיבה" בניו-יורק, בו נגזרים מסמכים חשובים הנוגעים לתולדות יהדות ארה"ב, רכש לא-מכבר מכתב

והם היו נפתחים. פחד זה מאד הכביד על עבודתם של ארבעת הרועים הרוחניים, אבל הם שרו והתלווצו עם החיילים והרימו את המוראל.

לפתע, באחד הלילות האפלים קרעו שתי טורפידות את האניה הקטנה. תוך דקות ספורות נטתה הספינה לצדה בזווית חדה. בהלה השתררה על הסיפונים המלוכסנים והחלקקים. הטמפרטורה היתה מתחת לאפס. לא היו לאדם סיכויים לחיות זמן רב לאחר שיקפוץ לתוך המים הקופאים. אולם, שלושת הכומרים והרב הסתובבו בין החיילים המבוהלים, הרגיעו והתפללו אתם.

מספר חגורות-ההצלה בספינה היה מספיק לכולם. היה מלאי והיתה חגורה

לכל איש וכל אחד נצטוו לישון בחגורתו. אולם, "דורצ'סטר" היתה מרוחקת פחות ממאה מילין מגמל-היעוד. מכיוון שזה היה הלילה האחרון שלהם לפני הגיעם המשוער למחוז-הפצם, השתררה "הפרות-מה" רבים מן הבחורים הבלתי-מושמעים ביקשו לישון במנוחה והסירו מעליהם את החגורות.

אחרי ההתפוצצות עלו מאות בחורים לסיפון, לבושים למחצה ובלי חגורות-ההצלה. מתוך תיבות-המלאי שהיו על הסיפון חילקו הכומרים והרב את החגורות הרוזרבות – עד שאולו כולן. אחרי-כך, כשהגיעו מתוך הספינה חיילים נוספים בלי חגורותיהם, הסירו כל ארבעת כהני-הדת את חגורותיהם שלהם והכריחו ארבעה חיילים לקבלן. כל אחד

אור ליום 3 בפברואר 1943, סמוך לשעה 1 אחר-הצות, טורפדה ע"י צוללת גרמנית, ספינת התובלה הצבאית האמריקאית "דורצ'סטר", אנית-נוסעים כבת 6000 טון, שהוכשרה להעברת צבא. מתוך 906 איש שרדו מן הספינה הטובעת 229 בלבד, והללו גוללו עם הצלתם פרשת-גבורה של ארבעה כהני-דת, שהתחוללה בשעת שקיעת הספינה בקצה הדרומי הקפוא של גרינלנד, ביר-כתי-הצפון. אכן, "דורצ'סטר" לא היתה הספינה הראשונה שנפלה קרבן לצוללת-האויב, ששרצו בצפון-האוקיינוס הר-אטלנטי וארבו שם לספינות האמריקניות והקנדיות. אלפי אנשי-חיל קדמו לקרבנות "דורצ'סטר" באותה דרך טרגית. אולם, לפרשת "דורצ'סטר" היתה משמעות מיוחדת ונשגבה, שבזכותה הופיעה האניה על בול אמריקני, שיצא בשנת 1948. בבול זה נראים דיוקניהם של ארבעה אנשים, אשר השליכו חייהם מנגד והקיבו את נפשותיהם למען יחיו חבריהם. הללו הם שלושה נוצרים ויהודי אחד, אשר ניצפו יחד באניה הטובעת, כאשר מסרו את חגורות-ההצלה שלהם לחיילים.

הארבעה היו ג'ון פ. וושינגטון, כומר קאתולי; ג'ורג' ל. פוקס, כומר מתודי-סטי; קלרק וונדרסל פולינג, כומר בפי-טיסטי; אלכסנדר ד. גוד, רב צבאי יהודי. על פרשת-הגבורה ועל מה שקדם לה, נצטיירה כיום התמונה הבאה, מפי סיפוריהם של הניצולים:

"בימים שקדמו לטרגדיה עשו ארבעת כהני-הדת כמיטב יכולתם לעודד את האנשים ולהנעים להם את ההפלגה המייגעת בחורף הארקטי. האנשים ידעו, כי הם מתקרבים למה שנקרא "הצטלבות הטורפדות" – צומת נתיבות-הים שבו ארבו הצוללות הגרמניות בהמוניהן –

איש שהיינו באותה סירה — ניצלו רק שניים..."

הרב אלכסנדר ד. גוד, חניך ה"היברור יוניון קולג" (מחזור 1937), שימש בחייו האזרחיים כרב בבית-הכנסת "בית ישראל" בעיר יורק, שבמדינת פנסילבניה. לכבודו ולכבוד שלושת חבריו הוקמה, לפני שנים מספר, מצבה מפוארת ב"גן הזכרון הלאומי" של ארה"ב, במדינת ניו-יורק. המצבה היא מזרקת-מים גדולה עשויה בטון משוריין, בצורת ספירנה העולה מתוך בריכה שצורתה כצורת כוכב בעל ארבעה קצוות. בטקס חנוכת מצבת-הזכרון השתתפו נציגי כל הדתות וכל השרותים המזוינים של ארה"ב ו-חילקו כבוד לזכרם של ארבעה אנשים אמיצים, שהקריבו חייהם למען הזולת. במותם ציוו לחבריהם את אשר כתוב בסיסמה על הבול: "אחות הדתות בפעולתה".

ברדתם שלובי-זרוע ליון-מצולה כאילו ביקשו לומר לעולם: "היכולים למות יחד — יכולים גם לחיות בצוותא!"

הרב אלכסנדר ד. גוד ז"ל

עשרה דקות הייתי במים ואחרי ששחיתי זמן-מה, נאחזתי בסירת-הצלה, שהיתה מלאת-מים ובקושי צפה על פניה-הים. מאחר שהמים היו קפואים, מובטחני שמעולם לא הייתי יכול להחזיק מעמד בסירה, לולא היו הכפפות על ידי. מובטחני, כי הכפפות של הרב גוד הצילו את חיי — ואיני בטוח עתה אם היה לו עוד זוג זרביים... אכן, מתוך ארבעים

מיוחד במינו המעיד על מעשה-גבורה בלתי-יודע של הרב אלכסנדר גוד, בשעת האסון, זה מכתב שמחברו הוא עד-ראיה — סגן ג'ון מהוני, ממשרד החופים של ארה"ב. המכתב נשלח אל הרב ש. יהושע כהן, שהיה רב צבאי ביומן המלחמה ומשמש כיום כרב בקה"ל, "עדת-ישראל" בעיר טרנטון שבמדינת ניו-ג'רזי. סגן מהוני היה שכנם של ארבעת כהני-הדת באותה הפלגה ואומללה. במכתבו מספר הוא:

"אלכסנדר גוד היה בחור כהלכה וחבר נעים להפלגה. זוכר אני, כי לאחר שלבשתי את חגורת-ההצלה שלי, עליתי לספיפון ושם שררה פאניקה. לפתע נזכרתי, כי שכחתי ללבוש כפפות. כשראיתי זאת לרב גוד והעירותי, כי בדעתי לחזור ולרדת לתאי, כדי לקחת את הכפפות, אמר לי: "אין דבר, יש לי שני זוגות ואתן לך זוג אחד. הסכמתי והוא הסיר מעלי את כפפותיו שלו ומסר לי אותן. מקץ עשר או חמש

מכתבים למערכת

ותכלול גם תקציר מתורגם או תוכן ענינים באנגלית. אנכי, למשל, הייתי שולח חוברת עם מדור באנגלית לכל ידידי הרבים בחו"ל שאתם אני מתחלף בבולים.

ד"ר בן-דור, רמת-גן

הערת המערכת:

לא כאן המקום לפרט מדוע חדלנו לפרסם את המדור באנגלית. אפשר שנהיה מוכנים לחדשו — לאחר שיקבל על כך תגובות מקוראים נוספים. שאת דעותיהם נשמח לשמוע.

האגודה הפילמלית הבריטית ("בי.פי.איי"), החליטה, כי על חברי ריה לעבור בחינות ואלה שיעמדו בהן — יקבלו דיפלומות.

ידי כך נקשור את תלמידי בית ספרנו עם המוסדות והארגונים בארץ.

בתודה מראש ובכל הכבוד,
דוד כהנא

מנהל בית-הספר "קולומבו-עברי" בוגוטה — קולומביה
COLEGIO
"COLOMBO-HEBREO"
CALLE 51 No. 14-82
BOGOTA D.E. COLOMBIA

● לפנינו, כשעתונכם היה בן 12 עמודים בלבד, נהגתם לפרסם מדור בשפה האנגלית. תמהני מדוע אינכם מקצים מקום כלשהו למדור כזה כשהירחון הוא בן 16 עמודים. לדעתה, רצוי לצרף לעתון תוספת באנגלית, שתהיה מוקדשת, בעיקרה, לחדשות בולאיות מוסמכות מישראל

אל העומדים אתנו בקשרים רחניים, שלום!

כחלק מהתוכנית "מפעל בולי יש-ראל" אשר עליו הכרזתי בתחילת שנת הלימודים כאן, הודעתי לתלמידי דים על פרסים של סדרות שונות של בול-ישראל למי שיצטיין בפעילות למען הקרן-הקיימת-לישראל (הת-רמות, הרקת קופסאות וכד').

אודה לכם, על-כן, אם תואילו לעזור לי בביצוע תוכנית זו ועל מעט פות המכתבים או החבילות, אשר אתם שולחים לכאן, לא תהיה החותמת "שולם" (במקום בול) — אלא, בולי דואר.

כ"כ נשמח לקבל מספר בולים יש-ראליים מאלו המגיעים למשרדיכם, ועל

מחיי האגודות בארץ

חותמות חדשות

- 17.6 — ת"א-יפו 129, 128
1.7 — עכו 5
8.7 — רמת-גן 14
11.7—10, יומה-צופה, יערה-רצל, חולדה
15.7 — ת"א-יפו 130
15.7 — באר-שבע 4,5 (שנוי כתיב לועזי)
22.7 — "מנע אש בשדות", ת"א.

Exchange Wanted

- Mr. Gerald Altrows,
6506 McLynn,
Montreal. Quebec. CANADA
Hisao Banno,
16, — 3 Chome Ushida — dori,
Nakamura,
Nagoya. Nakamura, JAPAN.
Mr. R. Garlipp Jnr.,
1509 Roselle Street,
Linden, New Jersey, U.S.A.
Mr. Wolfgang Koehler,
Jena/Saale,
Westbahnhofstr. 4.
GERMANY
Ulrich Heinze,
Canienbaum
Alte Oberfoersterei
D.D.R. GERMANY
Prof. Cyrille Leclerc,
40, Rue Tache
Montmagny, P. Que. CANADA
Reinhard Zimmerman
Berlin SO 36 (Westsektor)
Muskauer Str., 44,
GERMANY
Mario Scheyer
San Jeronimo 2156
SANTA FE
ARGENTINA

המדור "החבר מציג".

רחובות

לרגל פגרת-הקיץ נפסקו ב-7 ביולי ועד להודעה חדשה כל פעולות אגודת הבולאים ברחובות. הפעילות באגודה התחדש בחודש ספטמבר.

פתח-תקוה

פעולות אגודת-הבולאים "אחה" בפתח-תקוה נפסקו לרגל פגרת הקיץ ומתחדשות בראשית חודש ספטמבר.

חברי האגודה ערכו סיור אצל המדפיס הממשלתי בקריה בת"א, בהדרכתו של מר גולן ועקבו בעניין רב אחרי תהליכי הייצור של בוליישראל.

מדלית-כסף למר הופמן

אדריכל אוטו הופמן זכה בתערוכת "פינלנדיה 56" במדלית-כסף עבור מוצגיו ואנו מברכים את יו"ר ההתאחדות לשעבר להישג נוסף זה של אוספו המעניין.

באותה תערוכה זכתה מרת אהרליך במדלית-ברונזה בעד אוסף בוליי-המדנט הנודע, שרכזו ע"י בעלה המנוח.

תערוכת בולים נודדת בת"א

בחסותה של מחלקת החינוך והתרבות של עיריית תל-אביב-יפו תתקיים מ-16 בספטמבר עד 9 באוקטובר 1956 בביתן האמנים רח' אלחריזי 9, תל-אביב. בתערוכת הבולים הנודדת יוצג חומר שלא נראה עדיין בשום תערוכה.

תיקון טעות:

- שני שיבושים קלים נפלו ברשימת החי והצומח בבוליישראל בגליונו האחרון.
● במקום *Welichrysom* (צמח מס' 9)
צ"ל: *Helichrysom*
● במקום *Avestrux* (חי מס' 4) צ"ל: *Struthio camelus*

תל-אביב

בשל פגרת-הקיץ נפסקו הפעולות המאורגנות, אולם החברים מוסיפים להפגש אחת לשבוע (ביום ב' בערב) במועדון.

הפעולות תתחדשנה אחרי החגים.

למזכיר אגודתנו
מר ש. גויפד
ברכה לבית להולדת
הנכד הראשון
אגודה תל-אביבית
לבוזאות

על אף פגרת-

הקיץ, שתימשך

עד אחרי התגים,

נוהגים החברים

להתאסף בכל

יום ג' בשבוע.

בחדשים האחר-

נים שמעו חברי

החוג שתי הרצאות — מפי מנהל השרות הבולאי ומר שפירצר.

כן נערכה מכירה פומבית.

ידוענים

המכירה הפומבית השניה של האגודה הפילטלית בירושלים תתקיים בתחילת הסתיו. החברים מתבקשים להכין חומר מתאים.

בזמן האחרון נערכו במועדון מספר פעולות חשובות: מר ישראל טנג מתל-אביב הרצה על איסוף לפי נושא-אים והציג חלק מאוספו; לאיסוף בולי ישראל לאור ההתפתחות האחרונה; הוקדש ערב מעניין של שאלות ותשובות.

כן נערכו ערבי-חליפין וחברים אחרים הראו מאוצרותיהם במסגרת

האמנם קרה לך פעם שבול "יסתלסל"? בוודאי. אתה מניח את הבול על השולחן ולפתע מתחיל הוא מתגלגל ומתקפל כמגילה. כשאתה מנסה ליישר את הבול — נסדק הדבק. לצרה זו גורם החום. בארה"ב נעשים עתה ניסויים בדבק שיעז מוד בפני חום וגם יידבק למעטפה ברגע שמרטיבים את הבול ולוחצים עליו.

אגב, הדואר האמריקני משתמש בחצי מיליון טון דבק לשנה בשביל הבולים שהוא מייצר. הדבק עשוי ע"י בית חרושת בבולטימור מקמח טפיוקה המובא מברזיל ומאנדונזיה. הדבק נשלח ל-ושינגטון בצורת אבקה ובבית-הדפוס הממשלתי מוסיפים לו מים. הוא מיוצר לפי נוסחה סודית של הדואר. מוסיפים לו חומצה ומבשלים אותו והוא הופך לדקסטרין, מעין חומר נוזל סמיך בצבע חום בהיר. הדבק החם מוזרם בצינורות למכשבי-הדפוס והבולים נמרחים על-ידי גלילי-פלדה תוך כדי הדפסה. אחר-כך עוברים הבולים, לפני החיתוך, דרך תנורי-חשמל המייבשים את הצבע ואת הדבק בעת ובעונה אחת.

מכונות-ההדפסה הרוטציוניות פולטות ליום סרטינגיר ארוכים המכילים כ-8.5 מיליון בולים. בית-הדפוס הממשלתי בושינגטון מייצר לשנה כ-23 מיליון בולים.

הדואר האמריקני מקבל תלונות רבות מאנשים שהדבק אינו ערב לחיכם. לא מכבר התלונן אורה, כי הדבק אינו מספיק ומאז מורחים את הבולים בשכבה עבה יותר של דבק. הדואר החליט לנקוט עמדה "נייטרלית" לגבי ההצעות להוסיף לדבק טעמים שונים, כגון דבש או פריהדר.

הדפוס הסגולה (שרות 5, נוער 60, שבטים 20, שבטים 180 ועוד), הארגמן והתכלילי כלול יסוד הנמס במים וגורם צרות צרורות לבולאים. לאחר הנסיון המר של שנים אחדות רצוי שהדואר יבחר בצבעים יציבים.

בדיקות מפורטות הוכיחו, כי בולי המטבעות בני 5 פ' ("מלחמת") נדפסו בשתי הדפסות לפחות, אשר נעשו בשני מיני דיו — השונות גם בגוניהן וגם בהרכבן הכימי.

שגיאות בבולי ישראל!

בואו כל רודפי השגיאות! ישו שר שמחו! יש ויש שגיאות בבולי ישראל. אך, מה רבה האכזבה! השגיאה מצויה בכל ההוצאה של הבול. ומה זה "שווה"? בכל זאת — שני ו"ם במלה "אור" — למה? לשרות הבולאי פתרונים (לא להא) שאינם יודעים — הכונה לאגרות אור 120, 180 220 פ' שעל גיר ירקרק ללא דפוס משטח.

ו"הקונגרס ה-4 הבינלאומי". למה? כאשר אפשר לכתוב בלשון פשוטה "הקונגרס הבינלאומי הרביעי" של מגדלי הדרים וכו"? (וכך גם מחייב התחביר העברי).

היש להסיק מכך שכל עשרות האנשים המבקרים ובדוקים את הציורים לפני ההדפסה אינם יודעים עברית, או שלא הרגישו בשגיאה?

הפרט הגדול בתערוכת "פיפס" שנערכה בניו-יורק ניתן לרוברט הופ-מן ממנטרידיאו (אורוגואי קלאסית). פרס האוסף האירופי המשופר ניתן לג'אנג'אקולי פריני מפירנצה. בעד מוצגי המאה ה-19.

7000 המציגים קיבלו המחצית אר-תות הצטיינות, מתוכם 125 מחוזי לארה"ב. 38 פרטים ניתנו לאנגלים 11 לקנדים, 10 לברזיליאנים.

יאה וגאה לשבת את ה"ה רוטשילד וליפמן על הופעת הבכורה הנאה שלהם בבולי ישראל (ר) שער "הבולאי" מס. 28). נוסף על הרעיון היפה והביצוע המושלם מהווה ציורם ציון דרך בתולדות בולי ישראל, כי זו הפעם הראשונה מופיעות אותיות סת"ם — האותיות הפורחות" שבהן נכתבים ספרי התורה מזה אלפיים שנה. חבל רק שבזובו שמונה שנים ובולים רבים על נסיונות שונים, שרובם בלתי-מוצלח, עד שהגיעו הגורמים בדבר למסקנה המתבקשת מאליה שבולי ישראל צריכים לשאת אותיות מרובעות נכונות על פי המיגבלות המדויקות שקבעו קדמונים, ולשמש גור שאי האות העברית הנכונה לכל קצות חבל — כפי שראוי להם.

עד היום נוסו בבולי ישראל:

- אותיות גרוטסקיות עבות ומרובעות ביותר המתאימות יותר למודעות של בחירות (בולי המטבעות, וכו').
- אותיות משונות-צורה כמו האותיות המאורכות בבולי דואר אור, או מזוזות ומעוקמות (ירושלמי?) בבולי המועדים תש"ח ותש"ט.
- תוצאות נאות מאד הושגו על-ידי הצייר מר ג. המורי, באותיות הריתמיות ששולבו בציורים הנאים של בולי ה-שבטים.
- יש בארץ מומחים גדולים השומרים על גחלת האות העברית מפני השפעה מזיקת מן החוץ, ראוי שתהא השגחתם ניכרת בבולי ישראל.

צבעי הדפוס בבולי ישראל

בולים ישראליים רבים זכו וזכאים עדיין לשבחים על גוניהם הנאים (מט-בעות 95, שבטים 180, הדרים 300, שרות 40 ועוד), אך זהו ענין של טעם וריח, שעליו — כידוע — אין להתחכח. אך אין ויכוח על העובדה, כי בנידו-

מרוקן הוציאה סידרה חדשה ועליה תמונת השולטן.

לפני למעלה מ-25 שנה חזר למולדתו, ווסטפליה, מיסינגר פרנציסקני, שבריאור תו נהרסה לגמרי באקלים יערות-העז של ברזיל. היה זה האב קלמנס אנהויזר. בימיו האחרונים התמסר למיון הבולים של המיסיון הפרנציסקני ותוך כדי כך הבחין, כי מוטבים דתיים נוצריים, כגון קדושים, מנזרים, כנסיות וכו', מופיעים על בולים רבים. הגזיר החל מפתח אוסף קטן של בולים מסוג זה ומש-הראה אותם פעם לגזיר אחר, גבריאל שמיט, נשא הדבר חן בעיני הלה ואף הוא החל מתמסר לאיסוף נושאים דתיים על בולים. אולם, בעוד שאנהויזר התמחה בחקר המדעי של הבול, התמסר שמיט לצד הארגוני של האיסוף והניח את היסוד ל"ברית העולמית ע"ש גבריאל הקדוש", המונה כיום חברים ברוב ארצות העולם.

"ברית-גבריאל" מעניקה מדי שנה פרסים לבולים היפים ביותר שיש עליהם נושאים דתיים. כבול היפה ביותר לשנת 1951 נבחר "בול-המדונה" בן 10 פרנק של חבל-הסאאר, שזיכה את הנהלת-הדואר של הסאאר בתעודת-כבוד. הבול היפה ביותר של שנת 1955 ייבחר ע"י חבר-שופטים בן 25 חברים מאירופה, 15 מאמריקה הצפונית והודור-מית, 2 מאסיה ואחד כ"א מאוסטרליה ומאפריקה.

הבולים הבאים בחשבון מתחלקים ל-חמש קבוצות-משנה: ביבוליות וצלבים; מדונות; קדושים נוצריים; אנשי-כמורה; בתי-ראה ומנזרים. עקרון השיפוט הוא לפי נקודות: 25 נקודות בעד הנושא; 12 נקודות (מכסימום) בעד הערך הנקוב; 7 נקודות בעד ההדפסה והנייר; 6 נקודות (מכסימום) בעד הצבע; 6 נקודות בעד הכתוב; 6 נקודות בעד התבנית. תוצאות ההתחרות לשנת 1955 תפורסמנה בקרוב.

נוחה לאי ולכן בתקופה זו האי מבודד כמעט לגמרי מהעולם החיצון. קשרי הדואר בתקופה זו עלולים להפגע ואפילו מכתב בדואר-אוויר עלול לשהות בדרכו מחודשיים ועד שלושה חודשים. אין כל שדה-תעופה באי ולכן מכתבים הנשלחים בדואר אוויר מגיעים לקייפטאון ומשם בדרך-הים לטריסטן. לפני 1952, כשהוצאה סדרת-הבולים הראשונה של ס"ט-הלנה עם הדפס-רכב של טריסטן דה-קוניה, לא היו באי כל בולים למשלוח מכתבים. הדואר היה יוצא בלי בולים או שבולי האימפריה הבריטית היו בשימוש. אפשר למצוא בולים של ניו-

כחוברת מס. 23 של "הבולאי העברי" הופיע מאמר בו דובר על משלוח מדעית לסקר האי גוג בדרום האטלנטיק. עשיתי לפי עצת הכתוב ושגרתי כמה מעטפות לשם השגת החותמת המיוחדת של משרד הדואר באי גוג. (ראה צילום). אספתי גם פרטים על המושבה טריסטן דה-קוניה שבבוליה השתמשה המשלחת.

טריסטן דה-קוניה שוכנת במרחק של 2600 מילין ימיים דרומה לחוף אפריקה. האי הקרוב אליה ביותר הוא סנטה-הלנה, מקום מעצר נפוליון בשעתו. האי ידוע בתור האי הבודד ביותר בעולם ותושביו מונים לפי

פאונדלנד, ס"ט הלנה ומושבות ברי-טיות אחרות על מעטפות, שנשלחו מטריסטן דה-קוניה. מושבה בריטית רחוקה זו ראויה, לדעתי, לתשומת-לב הבולאות וטומנת בחובה שטח מעניין ביותר, גם היסטורי וגם בולאי. האי גוג אינו מאוכלס ושוכן 260 מילין מטריסטן דה-קוניה. באופן מיוחד וחד-פעמי הוקם באי זה משרד דואר לשימוש אנשי המשלחת המדעית. עם סיום תפקידי המשלחת יסגר סניף הדואר לצמיתות.

ג. כמסי, קרית-שלום 282, ת"א

הספירה של 1949 — 300 איש. בשנת 1815 התנחלו בו ראשוני ה-מתיישבים. עד אותו זמן עגנו בו אניות ציד-לוליתנים של ארה"ב. משנת 1886 התחילה האדמירליות הבריטית לשלוח אניות-מלחמה לאי מדי תקופה די ארוכה. תושבי האי מתפרנסים מדיג ומתפוחי-אדמה מתוקים. אין הם יכולים להתרגל לחיי ציביליזציה מודרנית אפילו במקום הקרוב ביותר אליהם והיא קייפטאון (2000 מילין). בחדשים בין אוגוסט למאי שורר החורף ומוג האוויר אינו מאפשר גישה

— ברחוב הזה אני עושה את רוב הראי-
פורטים. הם נכנסים לחנות הבולים
ושוכחים לצאת!

— אי ואבני! שכחתי את הבולקים
בכיס האחורי!

— חוא מסורף?
— לא, זהו אספן תימטי.
— מת חוא אוסף?
— תכנים וגבעות!

בנת צחוק

אצל הפסיכיאטר

— דוקטור, אני מודאגת מאד. הבן
שלי איננו זז מן הבולים שלו. הוא
מבלה אתם שעות ובודק אותם
בזכוכית מגדלת!

— אל דאגה, גברתי! זה נורמאלי.
גם אני בולאי, גם אני עושה זאת.
— אבל, הוא "מגדגד" לכל הידידים
והמכרים שלנו ומבקש מהם בולים!
— בדיוק כמוני. אין מקום לדאגה,
גברתי.

— תאר לך, דוקטור: לאחרונה הוא
פונה אפילו לקונסוליות הזרות ומב-
קש בולים!

— האמנם? על כך לא חשבתי עדיין.
אבל, זה רעיון מצויין...

אצל סוחר-הבולים

— קת את ה"לוט" הזה. הוא שווה
את הכסף. אני מוכן לקבל אצלך
היום עשרים לירות ואת היתר תוכל
לשלם לי אפילו בעוד חצי שנה.

— האמנם? כנראה שאתה מיטיב
להכיר את ההרגלים שלי!...

אצל הסקוטים

— מקדוגלה, נדמה לי ששכחתי להבי-
אך בול על המכתב, שביקשתין
לשלוח.

— נכון! אבל אני שלשלתי את ה-
מכתב לתוך התיבה כשאיש לא הב-
חין בי — וחשכתי לך את הכסף!...

— כב' בא להביע תנחומים לאלמנה?
— לא דווקא! באתי לקנות את אוסף-
הבולים של המנוח.

— אתה תאסוף בולים — ואפילו אסתרך
להרביץ בכ יוסי'ים!

— בעלי הסכים להנתק מן הבולים שלו
לערב אחד...

חג האספנים התימאיים

מתיזכרון מיוחדת.

עד כה נערכו קונגרסים בינלאומיים של אספני-נושאים בשטרסבורג (1955), בפריז (1950); בסארבריקן (1951); בקלסרוה (1954).

קונגרס "פיפקו" נערך השנה בימים 31.8—3.9 ברוטרדם שבהולנד, במסגרת תערוכת-הבולים הארצית ההולאנדית. ה' דואר ההולאנדי אישר לקונגרס זה חות-

ב'2 בספטמבר חוגגים האספנים התימ' טיים בכל העולם, בפעם הראשונה, את "היום הבינלאומי של הבולאות הקונ- סטרוקטיבית", שעליו הוחלט בקונגרס "פיפקו" (פדרצית האספנים התימטיים)

חדש!

ביטוח דירות וגד, כל הסיכונים" אפשר גם לכלול אוסף בולים

תפנו מיד אל סוכניכם, או אל:

המשמר שירות לבטוח
Hamishmar Insurance Service

ירושלים
(טלפון: 2557)

חיפה
(טלפון: 3625)

תל אביב
(טלפון: 4471, 4472)

המשביר המרכזי

חברה קואופרטיבית להספקה של העובדים העברים בישראל

ירושלים

תל-אביב
דרך שלמה 58
טל. 18—84211

חיפה

המחלקה לניר ומכשירי כתיבה

מכירת אלבומים וסדרנים לבולים מכל הסוגים

בקר בתצוגת הבולים הגדולה
והמעניינת ביותר בישראל

תערוכת בולים נודדת

TOURING STAMP EXHIBITION

בחסות המחלקה לחנוך ולתרבות של עיריית תל-אביב-יפו

תל-אביב, ביתן האמנים, רחוב אלחריזי 9

16 בספטמבר עד 9 באוקטובר 1956

י"א בתשרי עד ד' בחשוון תשי"ז

פתוח כל יום משעה 10 בבוקר עד 9 בערב, חוץ משבת

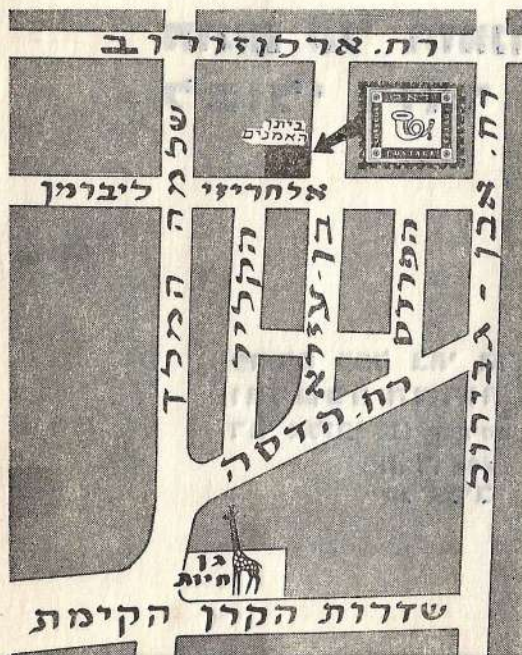
פתוח גם במוצאי-שבת

ביום הפתיחה הכניסה לקהל משעה 5 אחרי-הצהריים

התחרות פרסים 55א תשלום - 100 פרסים

חותמת תעמולה של
תערוכת הבולים הנודדת

לרגל פתיחת התערוכה
בתל-אביב יופיעו:

- (1) מעטפת יום ראשון;
- (2) גליון זכרון של בולי-תעמולה (מנוקב או בלתי מנוקב) על מע-טפה;
- (3) קטלוג למעטפות ובולי-תעמולה של תערוכת הבולים הנודדת.

הזמנות מתקבלות
אצל כל סוחרי הבולים

תחבורה באוטובוסים מס' 5, 13, 22, 62, 12, 19.

איסוף בולים - תחביב לכל למקסן ועד גדול

חתום על הזמנה קבועה לבולי דואר ישראל

פרטים ככל כתי הדאר בארץ
ובלשכת השרות הבולאי
רח' אלנבי 132 (הכניסה מרח' אלנבי)
ת.ד. 606
תל-אביב

הבולאי העברי

העורך והמחליט: ש. שמואלביץ; האחראי: א. נ. שריבר; המנהל: ד"ר יעקב פרוידנברגר
כתובת הפערכת והמנהלה: תה. 2896, תל-אביב; דשם א. מוס, רחוב פין 7, תל-אביב